

Проблеми та перспективи розвитку молодіжного туризму

Проблеми

В Україні молодіжний туризм почав розвиватися відносно недавно, і кількість молодих мандрівників, як і кількість пропозицій саме для них від світової практики поки що далека. Ніша молодіжного туризму сьогодні дуже цікава для туроператорів насамперед завдяки величезному бажанню подорожувати у молодих людей. Тим не менш, саме студентським туризмом у країні займаються одиниці, а переважно турфірми пропонують спеціальні молодіжні тури. Причиною цього є те, що створити туристичний продукт для молодих дуже нелегко. Організуючи відпочинок для молодих людей, треба насамперед виходити з того, що студенти не готові платити багато. Щоправда, хоч вони й готові економити на всьому, починаючи з проживання та кінчаючи харчуванням та дорогою, але на розваги грошей не шкодують.

У наш час молодь все більше уваги приділяє освітнім турам. Найбільш затребуваною іноземною мовою, яку їдуть вивчати, залишається англійська, її прагнуть вивчити до 80 % молодих туристів. При цьому 40% вважає за краще вивчати його у Великій Британії, 20% на Мальті, і 10% у США.

Нерідко навчання поєднують із заняттями серфінгом та дайвінгом на Гаваях у школі Global Village або кулінарними та дизайнерськими курсами та в італійській школі Linguaviva. Цей список доповнюють гольф, теніс, глибоководна риболовля, танці на будь-який смак (танго в Аргентині, хулу на Гаваях), малювання, література чи гончарна справа. Зрозуміло, що така різноманітність коштує грошей, які є далеко не у всіх молодих українців.

Влітку під час канікул популярністю у молоді, безумовно, користуються навчальні центри на узбережжях, такі філії є у багатьох провідних світових шкіл. Пляжний відпочинок у поєднанні з вивченням мови – у цей час року одна з найпопулярніших програм в агентстві STAR Travel, її обирає 30-35% студентів та школярів.

Наздогнати європейців з їхніми можливостями та інтересом до подорожей дуже складно. І головна перешкода на цьому шляху – дорожня пропозицій. Молодих цікавлять найнижчі ціни, готелі 2-3*, або ще краще, розміщення в апартаментах і пансіонатах. А витратити свій час і сили на пошук всього доступного багато менеджерів не хочуть, до того ж комісія, на яку "живуть" турагенства, з таких турів дуже невелика, а значить, і стимулу великого у менеджерів немає.

Друга причина, яка гальмує розвиток молодіжного туризму в країні, є візовим режимом, яким зустрічає Україну більшість держав. Молоді українці одразу потрапляють до групи ризику для консульств країн Шенгенської зони. Як мінімум половина від усіх молодих людей, які подають заявку на візу, сьогодні отримують відмови. Молодь до 25 років часто залишається за кордоном працювати, тому консульства підходять до видачі віз більш ніж суворо. Крім того, зростання українського молодіжного туризму сильно стримує старше покоління. Нинішня молодь сильно залежить від матеріальних можливостей своїх батьків і перебуває під їх контролем у багатьох інших питаннях.

Визначальний чинник молодіжного туризму — гроші. Залежно від того, скільки студент готовий витратити на відпочинок, такий напрямок він і обирає. Якщо небагато — їде до Праги, якщо більше — на Крит чи до популярних місць Іспанії. Інтереси у всіх досить різні, тому прогнози молодіжного туризму не такі вже оптимістичні і навряд чи незабаром щось істотно зміниться. Цього не станеться доти, доки Захід не стане прихильніше. А українська молодь стане менш вимогливою до відпочинку і більше рівнятиметься на невибагливих європейців. Українським туроператорам потрібно буде створювати специфічний продукт за незвичними для них запитами.

Крім того, українська молодь менше подорожує, бо закордонний вояж для неї завжди обходиться дорожче, ніж західним туристам. За один і той самий турпродукт українським туристам доводиться платити набагато більше, ніж громадянам західних країн. Так, тижневий відпочинок на Карибах нашому співвітчизнику коштуватиме вдвічі більшу суму (тільки за переліт), ніж жителю Європи.

Молодь — це важлива умова, чинник соціальних змін та інноваційна сила, це не лише об'єкт впливу з боку суспільства та держави, а й потенційно найбільш енергійний, новаторський та радикальний суб'єкт суспільного розвитку. Молодь віком від 14 до 30 років як одна із соціально незахищених груп повною мірою схильна до впливу негативних факторів зовнішнього середовища.

Урбанізація, обмежені можливості для повноцінного розвитку та реалізації свого потенціалу, гіподинамія та інші стресові ситуації викликають підвищену потребу у молоді в доступних оздоровчих, рекреаційних, розважальних послугах. Вирішення цієї проблеми поряд із духовним оздоровленням нації є одним із стратегічних завдань, як на державному, так і на регіональному рівні. У цьому є актуальним завдання розробки адаптивного підходу до організації туристичного обслуговування молоді в Україні.

У світі склалася ціла інфраструктура молодіжного туризму. Певного розвитку вона набула і в Україні. У державі діє ланцюжок молодіжних хостелів, а також надаються знижки для молоді на підприємствах харчування, транспорті та інших установах. Нею користуються студенти з Європи, Азії та Америки. Однак сучасний стан системи молодіжного туризму не задовольняє міжнародним вимогам і потребує пильної уваги. Помилка в даному випадку полягає або у повному ігноруванні специфіки молодіжного туризму як такого, або в невмінні побудувати раціональну та адекватну систему туристичного обслуговування молоді, що враховує всі особливості даного сегменту ринку.

З урахуванням вище викладеного можна зробити такі висновки:

1. Нагальною необхідністю є переосмислення ролі та значення молоді в умовах постійного зростання обсягів світових туристичних потоків, виходячи з цілей та завдань розвитку суспільства;
2. Потребою України у формуванні нових теоретико-методологічних засад управління розвитком туризму;

3. Відсутністю методологічної бази та недостатністю методичних розробок проблеми комплексного розвитку системи молодіжного туризму, його стимулювання та просування в цілому;

4. Необхідністю нівелювання відмінностей на рівні соціально-економічного розвитку регіонів країни;

5. Винятковою гостротою проблеми організації раціонального використання туристських ресурсів країни.

Задоволення цих потреб в умовах здійснення соціального контролю має стати пріоритетним з боку держави та доступним для молоді.

Перспективи

Туризм це комплексне явище, яке може реально допомогти молодим людям знайти свою дорогу в житті та не потребує великих фінансових вливань. Відповідно до загальносвітових тенденцій більшість мандрівників, понад 57% - молоді люди. В Україні цей відсоток зовсім невеликий, як і кількість турфірм, що спеціалізуються на молодіжному відпочинку.

Незважаючи на те, що туризм в Україні організовано існує вже півстоліття, досі немає комплексного підходу до його розвитку. А таке явище, як «молодіжний туризм», так і не набуло офіційного статусу. Більшість підлітків в Україні мають слабе здоров'я, юнаки фізично не підготовлені до служби в армії. виправити це може, знов-таки, туризм. У походах відбувається загартовування організму, фізичні навантаження відновлюють та зміцнюють здоров'я. Туризм – це панацея від багатьох бід сучасності.

Інший аспект туризму – туристський бізнес. Туризм охоплює весь світ. У багатьох країнах туризм став провідною галуззю економіки. В Україні, з її найбагатшими природними та культурно-історичними ресурсами, є, що показати і є потреба у фахівцях туристичного бізнесу.

Справжній бум розвитку туризму в країні був у 30-ті та 60-ті роки минулого століття. Туристські секції та клуби працювали на всіх великих підприємствах, у ВНЗ, у всіх містах; по всій країні працювали доступні туристичні основи. Без перебільшення можна сказати, що мільйони молодих людей мали змогу особисто побачити та полюбити свою країну. В даний час відсутній комплексний підхід до розвитку туризму в країні (у 90-ті роки керівництво туризмом було розведено за різними відомствами та приватним капіталом). Кількість молодих людей, які знають свою країну і мають навички життя в природному середовищі, скоротилася на кілька порядків.

Туризм як галузь економіки України не займає лідируючих позицій серед інших країн. Досвід та технології в галузі розвитку туризму, накопичені за останні 80 років, практично не потрібні. Крім того, через слабку туристичну інфраструктуру та відсутність туристських кадрів, країна втрачає колосальні кошти. Сфера діяльності молодіжного туризму сьогодні є, по суті, безхазяйною. Немає жодного відомства, яке займається туризмом у комплексі, немає реальної підтримки молоді, у її прагненні дізнатися про свою країну, немає стимулів для занять туризмом і немає системи пільг для молоді.

Нині у країні проживає велика кількість молодих людей віком від 16 до 30 років, туризм займаються одиниці. Це говорить про те, що розвиток цієї галузі дуже перспективний. При цьому, згідно з даними спільного дослідження, проведеного Конфедерацією молодіжного, студентського та освітнього туризму, на даний час молодіжний туризм становить 20% від загальної кількості подорожей у світі. Це туристичний сектор, що найбільш динамічно розвивається.

До поняття молодіжний туризм можна віднести такі види діяльності молоді:

- Профільні табори;
- Екскурсії;
- Туристські змагання та заходи;
- Екстремальні види діяльності в природному середовищі (спортивний туризм, альпінізм, скелелазіння, спортивне орієнтування, рафтинг тощо).

Створення інфраструктури молодіжного туризму вирішує кілька актуальних завдань:

1) Для особистості:

? Зміцнення здоров'я – наявність туристських клубів, секцій дозволить молоді брати участь у походах, змаганнях, туристських таборах, вести активний, здоровий спосіб життя;

? Можливість подорожувати. Цьому сприятиме мережа молодіжних турбаз, готелів, обладнаних туристичних маршрутів, система пільгового проїзду туристичних груп різних видів транспорту;

? Отримувати якісний, безпечний відпочинок;

? Підвищення виховно-освітнього, культурного рівня за допомогою походів та подорожей;

? Професійна орієнтація. Конкретні навички та вміння орієнтують туриста за спектром польових експедиційних спеціальностей (геофізик, геолог, еколог тощо), дають уявлення про діяльність польових військових та цивільних (МНС тощо) підрозділів;

? Отримання спеціальної освіти та робота у сфері туристичного бізнесу та на підприємствах, що виробляють спеціальне спорядження, обладнання, сувенірну продукцію.

2) Для держави:

? Розвиток туризму як важлива галузь економіки. Вклавши кошти у створення туристичної інфраструктури, через кілька років держава почне отримувати від цього чималі доходи, оскільки відчувши смак мандрівок у молоді роки, людина подорожуватиме все життя, проводячи свою відпустку не на дачі, а в поїздках країною та світом, вкладаючи в подорожі свої гроші та приносячи, тим самим, дохід державі;

? Зайнятість населення - для розгалуженої системи турбізнесу потрібно багато нових робочих місць;

? Підвищення статусу країни міжнародному рівні тобто. високопрофесійна постановка туристичної справи в країні, освоєння нових для турбізнесу, але дуже привабливих районів привабить потік туристів з-за кордону та дозволить підвищити рейтинг країни у світовому турбізнесі;

- оздоровлення населення країни.

Основними видами робіт з реалізації зазначеного напрямку є такі:

створення нормативно-правової бази для розвитку молодіжного туризму в Україні;

Підготовка кадрів у розвиток молодіжного туризму;

створення державної матеріальної бази для розвитку молодіжного туризму;

Координація роботи з розвитку молодіжного туризму у регіональних органах управління молодіжної політики;

Співробітництво щодо розвитку молодіжного туризму з державними Міністерствами та агентствами;

Організація спільної роботи з розвитку молодіжного туризму із комерційними структурами;

Розвиток молодіжного туризму разом із туристськими громадськими організаціями;

Проведення рекламної кампанії спільно із засобами масової інформації щодо створення позитивного образу туристичної діяльності; створення Всеукраїнського банку інформації про життя людини у природному середовищі;

Організація співробітництва з міжнародними туристичними організаціями, які працюють із молоддю.

Розвиток молодіжного туризму є стратегічним завданням виховання повноцінних, гармонійно розвинених громадян. Створення інфраструктури молодіжного туризму вирішує актуальні проблеми як держави, розвитку туризму як важливої галузі економіки, зайнятості населення, оздоровлення молодого населення країни, так і особистості, залучення до здорового способу життя, виховання патріотизму, розширення світогляду, професійна орієнтація. Стратегічне розвиток країни багато в чому визначається роллю людського капіталу в соціально-економічному розвитку, який неможливий без ефективного використання інноваційного, інтелектуального, творчого потенціалу, яким володіє молодь.

Перспективи «екскурсійного» туризму

Тут потрібна низка заходів: створення відповідної інфраструктури, що потребує низки інновацій, створення відповідного державного відомства. Також, стосовно розвитку саме молодіжного туризму, необхідно здешевити витрати саме для молоді - на проїзд (це завдання, яке вирішується, як видається, тільки за рахунок держбюджету) і на проживання в місцях екскурсій (тут можна, наприклад, створити соціальну мережу - аналог сімейного міжнародного обміну). Необхідна також просвітницько-рекламна кампанія внутрішнього туризму за численними пам'ятками. Цей напрямок роботи є важливим, насамперед, як дієвий захід для підвищення інтересу до вітчизняної історії та культури.

Також перспективним є розвиток екскурсійного туризму в «мертві міста» - велика кількість покинутих поселень у різних регіонах країни дає можливість залучити туристів - як вітчизняних, так і зарубіжних. Стійкий інтерес до подібної «екзотики» виразно відчувається як за кордоном, так і всередині країни – і саме у молодіжному середовищі.

Цілком нерозвинений в Україні такий перспективний (як для іноземців, так і для росіян) вид туризму, як «етнографічний»: наприклад, поглиблене знайомство з культурою та звичаями

етнічних груп, що населяють Україну. Цей напрямок, крім іншого, може нести дуже важливе ідеологічне навантаження – знайомство із справжньою культурою інших національностей виховує толерантність та знижує «градус націоналізму». Тут можливе засвоєння досвіду країн Північної Європи (де є справжні туристичні селища, в яких можна познайомитися з побутом і культурою північних народів - аж до занурення в побут).

Перспективи спортивного туризму

Структура самодіяльного спортивного туризму, що досягла свого розквіту у сімдесятих – вісімдесятих роках ХХ століття, ще не зруйнована повністю, але, крім відсутності уваги держави, її розвитку заважають міжвідомчі перегородки. Молодіжний туризм розвивається сьогодні на регіональному та місцевому рівні різними агенціями та різними комітетами. Разом про те не можна забувати, що розвиваючий і виховний потенціал занять туризмом повноцінно реалізується у системі освіти. На сьогоднішній день у масових варіантах в Україні існує студентський туризм (туристично-спортивні секції, що організуються спортивними кафедрами чи студентськими профспілковими організаціями у вузах) та позавідомчо-молодіжний туризм громадських організацій, що об'єднуються переважно Туристсько-спортивною спілкою України.

Насамперед необхідно розділити поняття, і саме «спортивний туризм» вивести в окрему вузьку нішу. У СРСР практично всі види природного туризму штучним чином виявилися загнані в рамки саме «спортивного туризму», і зараз залишки структур, які займаються спортивним туризмом, намагаються насаджувати цю ж ідеологію.

За кордоном вже давно розвиваються інші сфери «природного» туризму, які мають нічого спільного зі «спортом» у сенсі цього терміну - тобто з подоланням певних перешкод під час туристичного маршруту. Це туризм просто для відпочинку – коли люди йдуть у необтяжливий фізичний похід, просто для того, щоб помилуватися краєвидами чи побути «на лоні природи». Це «екологічний туризм» - відвідування місць, які у максимально природному стані. Тут також варто врахувати досвід скандинавських країн (наприклад, Фінляндії), де розвинена мережа природного туризму – з великою кількістю обладнаних місць відпочинку та ночівлі. При цілеспрямованих вкладеннях у цю сферу можливе обладнання подібних зон у найпопулярніших туристичних місцях з підвищеним рівнем безпеки для туристів.